

■ «Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος»

Τὰ σημαντικότερα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1821*

- **1814-1820.** Ἰδρύεται στὴν Ὀδησσὸ ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἀπὸ τὸν Νικόλαο Σκουφᾶ, τὸν Ἀθανάσιο Τσακάλωφ καὶ τὸν Πάτμιο Ἐμμανουὴλ Ξάνθο, μὲ ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν προετοιμασία τῆς Ἐπανάστασεως. Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς «Ἀνωτάτης Ἀρχῆς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας» ἀνέλαβε, τὸ 1820, ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ἀξιωματικὸς τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ.

- **Φεβρουάριος-Μάρτιος 1821.** Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης κηρύσσει στὸ Ἴασιο τῆς Μολδαβίας, πνευματικὸ κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ἐπίσημη ἑναρξί τῆς Ἐπανάστασεως στὶς παραδουναβίες Ἡγεμονίες, μὲ τὴν συγκρότησι τοῦ Ἱεροῦ Λόχου. Εἶχε προηγηθῆ ἡ ἐπαναστατικὴ του Προκήρυξι μὲ τὸν τίτλο «Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος».

Μετὰ τὶς πρῶτες ἐπιτυχίες, ὁ Τσάρος ἀποκηρύσσει τὸν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη καὶ ὁ Ἱερὸς Λόχος θὰ ἡττηθῆ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1821 στὸ Δραγατσάνι ἀπὸ ὑπέρτερες τουρκικὲς δυνάμεις. Τερματίζεται ἔτσι ἡ Ἐπανάστασις στὶς παραδουναβίες Ἡγεμονίες.

- **25 Μαρτίου 1821.** Συμβολικὴ ἡμερομηνία ἐνάρξεως τῆς ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως. Ὁ ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὀρκίζει τοὺς ἐπαναστάτες στὴν Μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας.

Οί επαναστάτες είχαν εισέλθει από τις 23 Μαρτίου στην πόλι τῶν Πατρῶν καὶ ἐκήρυξαν τὴν Ἐπανάστασι στὴν πλατεῖα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρῶνης, ὁ Παπαφλέσσας καὶ ὁ Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης ἀπελευθερῶ-

νουν τὴν Καλαμάτα ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

- **10 Ἀπριλίου 1821.** Ἡ Πύλη προβαίνει σὲ ἀντίποινα. Ἀπαγχονίζεται ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄ στὴν Κωνσταντινούπολι. Ἡ ἀγία σωρὸς του θὰ μεταφερθῆ στὴν Ὀδησσό.

- **23-24 Ἀπριλίου 1821.** Ὁ Ἀθανάσιος Διακός μάχεται ἥρωικὰ στὴν Αλαμάνα, συλλαμβάνεται ἀπὸ ὑπέρτερες δυνάμεις καὶ εὐρίσκει ἥρωικό, ἀλλὰ μαρτυρικό θάνατο.

Ἡμέρες ἀργότερα, ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουῦτσος, μάχεται, καὶ ἐμποδίζει, στὸ Χάνι τῆς Γραβιάς, τὴν πορεία τῶν τούρκικων στρατευμάτων πρὸς τὴν Πελοπόννησο.

- **12-13 Μαΐου 1821.** Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων στὸ Βαλτέτσι ἀνοίγει τὸν δρόμο γιὰ τὴν κατάληψι τῆς Τριπολιτσᾶς, στρατιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ κέντρου τῆς Πελοποννήσου.

- **26 Μαΐου 1821.** Μὲ τὴν Πράξι τῆς Συνελεύσεως τῶν Καλτετζῶν (Μοναστήρι στὴν Ἀρκαδία), ἰδρύεται ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία, μὲ Πρόεδρο τὸν Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη.

- **14 Ἰουνίου 1821.** Ἐπανάστασις στὴν Κρήτη.

- **9 Ἰουλίου 1821.** Οἱ Τούρκοι ἀπαγχονίζουν στὴν Λευκωσία τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανὸ καὶ ἀποκεφαλίζουν τοὺς Μητροπολίτες Πάφου, Κιτίου καὶ Κυρήνειας.

- **23 Σεπτεμβρίου 1821.** Μὲ τὴν κατάληψι τῆς Τριπολιτσᾶς (ἐδρας τοῦ Πασᾶ τοῦ Μορέως), ἐδραιώνεται ἡ Ἐπανάστασις στὴν Πελοπόννησο.

Δύο μῆνες ἀργότερα, θὰ ἰδρυθῆ στὸ Μεσολόγγι, ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Ἀλέξανδρου Μαυροκορδάτου, ὁ «Ὄργανισμὸς τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος».

- **13 Νοεμβρίου 1821.** Απελευθερώνεται ἡ Ἄρτα ἀπὸ τοὺς Σουλιῶτες ὄπλαρχηγούς Μᾶρκο καὶ Νότη Μπότσαρη, τοὺς ἀδελφοὺς Τζαβέλα κ.ἄ.

* * *

- **1 Ἰανουαρίου 1822.** Στὴν Α΄ Ἐθνοσυνέλευσι στὴν Νέα Ἐπίδαυρο, ψηφίζεται τὸ πρῶτο Σύνταγμα τῆς Ἐπαναστάσεως, γνωστὸ ὡς «Προσωρινὸ Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος». Πρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἐκλέγεται ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.
- **30 Μαρτίου 1822.** Καταστροφή τῆς Χίου ἀπὸ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα τοῦ Καπουδᾶν Πασᾶ Κάρα Ἀλή. Μιὰ μαζικὴ θυσία ποὺ θὰ ἐμπνεύσει προσωπικότητες τῆς εὐρωπαϊκῆς τέχνης καὶ τοῦ πνεύματος, ὅπως ὁ Ντελακρουᾶ καὶ ὁ Βίκτωρ Οὐγκὸ καὶ θὰ συγκινήσει τὴν Εὐρώπη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δείξει περισσότερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἑλληνικὸ Ἀγῶνα.

Τρεῖς μῆνες ἀργότερα, ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης θὰ πυρπολήσει καὶ θὰ καταστρέψει τὴν τουρκικὴ ναυαρχίδα.

- **6 Ἰουνίου 1822.** Ὁ Χουρσίτ Πασᾶς καὶ ὁ Ὁμέρ Βρυῶνης καταλαμβάνουν τὸ Σούλι.
- **29 Ἰουνίου 1822.** Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρῶνης θὰ καταστρέψει στὰ Δερβενάκια τὴν στρατιὰ τοῦ Μαχμουτ Πασᾶ ἢ Δράμαλη ἀνατρέποντας τὰ φιλόδοξά του σχέδια.

Οἱ Ἕλληνες καὶ ἀρκετοὶ φιλέλληνες θὰ ἠττηθοῦν, λίγες ἡμέρες μετὰ, στὸ Πέτα (κοντὰ στὴν Ἄρτα) ἀπὸ ἰσχυρὲς τουρκικὲς δυνάμεις.

- **Αὐγούστος 1822.** Ἡ παρουσία τοῦ Γεωργίου Κάνιγκ, ὡς Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας σηματοδοτεῖ τὴν θετικὴ μεταστροφή τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς ἀπέναντι στὸ Ἑλληνικὸ Ζήτημα.
- **Δεκέμβριος 1822.** Τὸ Συνέδριο τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μεγάλων Δυνάμεων στὴν Βερόνα, παρὰ τὶς προσπάθειες τῶν Ἑλλήνων ἀπεσταλμένων, δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἑλληνικὴ Ἐπανάστασι καὶ τὴν ἀποκηρύσσει μὲ διακήρυξί του.

* * *

- **Ἰανουάριος 1823.** Νίκη τῶν Ἑλλήνων στὸ Ναύπλιο, τὸ ὁποῖο ὀρίζεται ἔδρα τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως.
- **Μάρτιος 1823.** Ἡ Ἀγγλία ἀναγνωρίζει τοὺς Ἕλληνες ὡς ἐμπόλεμους, ἀναγνωρίζοντας *de facto* καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασι.

- **Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1823.** Συγκαλεῖται στο Ἴαστρος τῆς Κυνουρίας ἡ Β' Ἐθνικὴ Συνέλευσι τῶν Ἑλλήνων.
- **12 Ἰουλίου 1823.** Ὁ φιλέλληνας, λόρδος Βύρων, φθάνει στο Ἀργοστόλι. Θὰ στηρίξει τὴν ἐπανάστασι καὶ θὰ πεθάνῃ στο Μεσολόγγι τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1824.

Στὸ Μεσολόγγι θὰ ταφῆ καὶ ὁ Μᾶρκος Μπότσαρης, ὁ ὁποῖος ἔπεσε ὑπὲρ Πατρίδος στὴν Μάχη τοῦ Κεφαλόβρουσου Εὐρυτανίας.

* * *

- **Φθινόπωρο 1823 - Καλοκαίρι 1824.** Ἐμφανίζονται οἱ πρῶτες ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στο Νομοτελεστικὸ ὑπὸ τὸν Θεόδωρο Κολοκοτρώνη καὶ τὸν Πετρόμπεη καὶ τὸ Βουλευτικὸ ὑπὸ τὸν Κουντουριώτη, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν δύο ξεχωριστὲς κυβερνήσεις.

Εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς πρώτης φάσεως τοῦ ἐμφυλίου σπαραγμοῦ, ἡ ὁποία θὰ τερματισθῆ τὸν Ἰούνιο μὲ τὴν ἐπικράτησι τοῦ Κουντουριώτη.

* * *

- **7-8 Ἰουνίου 1824.** Καταστροφὴ τῆς Κάσου ἀπὸ τοὺς Τουρκοαἰγύπτιους, οἱ ὁποῖοι, λίγες ἡμέρες ἀγότερα, καταστρέφουν ὀλοσχερῶς καὶ τὰ Ψαρά.
- **29 Αὐγούστου 1824.** Ναυμαχία τοῦ Γέροντα καὶ πυρπόλησις τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδας.
- **15 Ἀπριλίου 1825.** Ἀρχίζει ἡ δευτέρη πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου ἀπὸ τὸν Κιουταχῆ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τὸν Ἴμπραῆμ.

Στις 10 Ἀπριλίου 1826 γίνεται ἡ ἡρωϊκὴ ἔξοδος καὶ ἡ πτώσις τοῦ Μεσολογγίου. Ἡ θυσία τοῦ Μεσολογγίου προώθησε τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα ὅσο καμμία ἑλληνικὴ νίκη καὶ ὁ ἀπόηχος τῶν γεγονότων, ἀναζωπύρωσε τὸ πνεῦμα τοῦ φιλελληνισμοῦ στὴν Εὐρώπη.

- **5 Ἰουνίου 1825.** Ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουῦτσος δολοφονεῖται στὴν Ἀκρόπολι Ἀθηνῶν, θῦμα τῆς ἐμφυλίου διαμάχης.

* * *

- **3 Αυγούστου 1826.** Ὁ Γκούρας κλείνεται μὲ τοὺς ἄνδρες του στὴν Ἀκρόπολι.
Ἡ πόλις παραδίδεται στὸν Κιουταχῆ.
- **11 Νοεμβρίου 1827** Ἡ κυβέρνησις Ζαΐμη μεταφέρει τὴν ἔδρα της στὴν Αἴγινα.
- **19 Μαρτίου 1827.** Μὲ πρότασι τοῦ Κολοκοτρώνη ἀνατίθεται ἡ ἡγεσία τοῦ στρατοῦ στὸν Church καὶ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων στὸν Cochrane.
- **30 Μαρτίου 1827.** Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἐκλέγει τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια «Κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδος» μὲ ἑπταετῆ θητεία.
- **22 Ἀπριλίου 1827.** Θανάσιμος τραυματισμὸς τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη στὴν Μάχη τοῦ Φαλήρου.
- **8 Ὀκτωβρίου 1827.** Ναυμαχία τοῦ Ναβαρίνου. Ὁ ἑνωμένος συμμαχικὸς στόλος Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας καταστρέφει τὸν τουρκοαιγυπτιακὸ, ὁ ὁποῖος εὐρισκόταν ἀγκυροβολημένος στὸν κόλπο τοῦ Ναβαρίνου, γεγονόςς τὸ ὁποῖο ὑπῆρξε καταλυτικὸ στὴν ἐξέλιξι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ζητήματος. Οἱ τρεῖς προστάτιδες Δυνάμεις θὰ διαδραματίσουν πλέον καταλυτικὸ ρόλο στὴν γένεσι τοῦ ἀνεξάρτητου νεοελληνικοῦ κράτους.

* * *

- **8 Ἰανουαρίου 1828.** Ἀφίξις τοῦ Κυβερνήτη Καποδίστρια στὸ Ναύπλιο. Ὁ λόγιος Θεόφιλος Καΐρης, προσφωνεῖ τὸν Ἰ. Καποδίστρια:

«Χαῖρε καὶ Σὺ Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος, διότι μετὰ τοσοῦτον πολυχρόνιον ἀποδημίαν, ἐπιστρέφεις εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα, τὴν βλέπεις, τὴν χαιρετᾷς ὅχι πλέον δούλην καὶ στενάζουσαν ὑπὸ τὸν ζυγόν, ἀλλ' ἔλευθέραν, ἀλλὰ δεχομένην σὲ Κυβερνήτην, καὶ περιμένουσαν νὰ Σε ἴδῃ νὰ ὀδηγήσῃς τὰ τέκνα Της εἰς τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν δόξαν. Ζήθι! Ἄλλ' ἔχων ἱερὸν ἔμβλημα «ὁ Θεὸς καὶ ἡ δικαιοσύνη κυβερνήσουσι τὴν Ἑλλάδα». Ζήθι! Ἀλλὰ κυβερνῶν οὕτως ὥστε νὰ αἰσθανθῇ ἡ Πατρίδα, νὰ καταλάβωμεν καὶ ἡμεῖς, νὰ ἐπαναλάβῃ ἡ ἀδέκαστος ἱστορία, νὰ ἀντηχήσωσιν ὅλοι οἱ αἰῶνες, ὅτι οὐ Σὺ, οὐδὲ ὁ υἱὸς Σου, οὐδὲ ὁ οἰκείος Σου, οὐδὲ ὁ φίλος Σου, οὐδὲ πνεῦμα φατρίας, ἀλλ' ἀληθῶς αὐτὸς ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ τὸ δίκαιον, αὐτοὶ τῆς

Ἑλλάδος οἱ Θεσμοὶ κυβερνῶσι τὴν Ἑλλάδα διὰ Σοῦ».

* * *

- **22 Ἰανουαρίου 1830.** Ὑπογράφεται ἀπὸ τὶς Μεγάλες Δυνάμεις τὸ πρωτόκολλο τοῦ Λονδίνου, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο δημιουργεῖται ἀνεξάρτητο ἑλληνικὸ κράτος μὲ ὀροθετικὴ γραμμὴ τὴν γραμμὴ Ἀμβρακικοῦ - Παγασητικοῦ.

Στὸ νέο κράτος θὰ συμπεριληφθοῦν, μὲ τὸ Πρωτόκολλο τῆς συνδιασκέψεως τοῦ Λονδίνου στὶς 30 Αὐγούστου 1832, ἡ Πελοπόννησος, ἡ Στερεὰ Ἑλλάδα, ἡ Εὐβοία, οἱ Σποράδες, οἱ Κυκλάδες καὶ τὰ νησιὰ τοῦ Ἀργοσαρωνικοῦ κόλπου.

* * *

- **27 Σεπτεμβρίου 1831.** Δολοφονεῖται στὸ Ναύπλιο ὁ Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας.

* * *

- **25 Ἀπριλίου 1832.** Ὁ Ὀθων, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου, ἐκλέγεται κληρονομικὸς Μονάρχης τῆς Ἑλλάδος.

Φθάνει στὸ Ναύπλιο στὶς 25 Ἰανουαρίου 1833.

□

(*) Βλ. <https://el.wikipedia.org> καὶ Δρακόπουλου Βαγγέλη, Κόκκινου Γιώργου, Χρονολόγιο τῶν σημαντικότερων γεγονότων τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821, ἔκδοσις «Ἴδρυμα τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων», 1960. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.